

ENDELIG

F
R
E
D
A
G**På denne dag**

25. april 1990
Hubble plasseres i bane rundt jorda. Romteleskopet ble utviklet, bygget og operert i et samarbeid mellom NASA og ESA. Hubble kunne ta skarpere og klarere bilder enn bakketelskoper. På siste av de til nå fem service- og reparasjonsferdene ble det festet til en mekanisme som en dag vil gjøre det mulig å innlede en styrt. Kilde: Snl.no

INTERVJUET

LIDENSKAPET LEVENDE

Beate Eriksen (53) har lakenskrekk og er intenst sosial. Men når hun kobler av, kommer ofte melankolien.

Spiren til Shakespeare: Beate inspirerer teaterlevenerne til å løfte i flokk. Med en gruppe på 40 ungdommer skal hun sette opp «En midsommernattsdrøm» på Centralteatret helgen før Sankthans.

Forberedelser: «En midsommernattsdrøm» har fulgt meg siden jeg var 15 år, sier Beate om stykket som hun denne gangen har regien på.

Lidenskapelig: Beate beskriver forholdet til ektemannen Toralv Maurstad som lidenskapelig. Her er de to på en fotoutstilling i fjor. Foto: John T. Pedersen

Svevende: – Det er viktig å jordes når du har så mye luft i deg som det jeg har, sier Beate Eriksen.

Jeg har masse melankoli i meg, som jeg har lært å leve med etter hvert som jeg har blitt eldre. Før kunne jeg få angst av å kjenne på det, det var som en uutgrunnelig sorg.

Tekst: **Tormod Halleraker**
toh@dagbladet.no
Foto: **Anita Arntzen**

Bare fotter løper over det svarte gulvet, teaterlever ved Oslo musikk- og kulturskole på Schous plass puster liv i Shakespeare. «Vi er de mange onders to foreldre!» Replik-kvekslingen avbrytes; «Vent, dere må trampe så jorda rister. Mor og far krangler, helvete er løs!» Beate Eriksen stamper ut på gulvet i sine lyse skinnstøvletter, hestehalen danser. «Åpne opp, mye stemme!»

EN RESTAURANT ET steinkast unna, noen dager tidligere. Det er ti minutter siden intervjuet startet, Beate har allerede rukket å sveve av gårde til astrologien, kritisere sosiale medier, sveipe innom reservasjonsretten, ta en avstikker til ei øde øy, diskutere piercing med servitøren og velte et ølglass. Mørkt øl. Hun er full av digresjoner, assosiasjoner. Sårbar og tilbakeholden. Så plutselig sprudlende åpen og helt uten filter.

Kona til Toralv Maurstad er i gang med forberedelsene til «En midsommernattsdrøm», som hun skal sette opp på Centralteatret helga før Sankthans. I rollene er en

gruppe på 40 ungdommer i alderen 12–18 år. Hun vil gjerne snakke om det, men er ikke spesielt komfortabel med intervjuer.

– Jeg er ikke avhengig av å selge meg selv. Men det er jo ofte et press fra aviser og ukeblader om å stille opp. Hvis vi blir feilsittet og misforstått ... Toralv er bedre på å legge ting bak seg, mens jeg går og grubler. Bli ikke kvitt det.

Hun smiler. Vi skal snakke mer om ekteskapet med en av Norges største teaterpersonligheter. Men først: de unge talentene.

BEATE HAR I 30 ÅR jobbet med barne- og ungdomsteater ved siden av å være regissør og skuespiller.

– Arbeidet med ungdommene er kjempeviktig. De lærer teaterhåndverket, vokser som mennesker og får trygghet på seg selv. Skjønner hvor mye de betyr for hverandre, hva de kan klare ved å løfte i fellesskap. Barn og unge blir altfor lett satt i bås og tildelt rollen som «den sjenerte» eller «urokråka». Flere av de jeg jobber med har hatt et toft liv, noen har drevet med selvskading eller sliter med ulike diagnoser. «Jeg har alle diagnoser», sier jeg. Det trenger ikke å være til hinder, teater kan gi ethvert menneske fri fra sitt eget liv. Samtidig som de kommer nærmere.

– Jeg lærer mye ved å utfordre dem og rokke ved holdningene deres. Å vokse opp og bli

venn med seg selv og alt det man rommer som menneske, er ikke lett. I mine egne dagbøker fra den tiden var det nok av svarte hull, fortsetter hun.

At hun som barn havnet på Steinerskolen, beskriver Beate som å komme hjem.

– Steinerskolen fylte begeret mitt med kjærlighet. Det skapte en lengsel etter å være i lag – med alle jeg er glad i. Vi står i fare for å miste evnen til samvær, til å se hverandre inn i øynene. Blogger, Facebook og Instagram gir en slags lykkearroganse, der vi bare er delaktige på avstand. Det er ikke min verden.

I KONTRAST TIL det intenst sosiale, har hun også behov for det helt motsatte.

– Alene på ei øy utenfor Koster eller i ei indianerhytte i Rondane kan jeg finne fullstendig ro. Uten mobildekning, vann og strøm. Bare lytte til stillheten, fuglene, en bekk som sildrer. Følelsen av at skuldrene senkes, føttene jordes, alt slipper taket. At tankene renner av sted med bekken. Det å bare være, gir en lykkeopplevelse.

Men avkobling åpner også for at mørket kommer til overflaten.

– Jeg har masse melankoli i meg, som jeg har lært å leve med etter hvert som jeg har blitt eldre. Før kunne jeg få angst av å kjenne på det, det var som en uutgrunnelig sorg.

Som jeg forsvant fra kroppen min, og ikke fikk puste. Lengselen etter det store fellesskapet, samtidig med erkjennelsen av at vi er helt alene. Å riste av seg tungsinnet er ikke alltid like lett, men jeg takler det stadig bedre. Det hjelper å bygge ting, arbeide med folk. Og å komme seg ut i naturen.

Beate er datter av krigshelten og alpinisten Marius Eriksen. Mannen som fikk Marius-genserene oppkalt etter seg. Han var jagerflyger under andre verdenskrig, og satt de to siste åra av krigen i fangenskap.

– Opplevelsen av at både venner og fiender ble skutt ned rundt ham, slapp aldri taket. Det preget far i perioder, og var sterkt til stede i hele min barndom. Jeg kjente alltid et ønske om å redde ham fra smerten ved å ikke være glad i mennesker. At han ble skadet av tiden i fangeleir, var noe jeg også måtte bære som barn.

SOM VOKSEN BLE HUN sammen med en venn av hennes far – som dessuten hadde vært forelsket i hennes mor på barneskolen. Den 34 år eldre Toralv Maurstad.

– Var det vanskelig for dere å proklamere kjærligheten med tanke på Toralvs forhold til familien?

– Nei, det var ikke vanskelig. Vi ble bare lei av at alle andre skulle fokusere på dette med aldersforskjellen hele tiden.

Aldersforskjellen har aldri har stått i veien for dem. Men den hindret muligheten for adopsjon da Beate og Toralv ikke fikk adoptere fordi han var for gammel.

– Tidligere hadde jeg vært redd for å bli gravid, livet var så heftig at det passet liksom aldri. Jeg drømte aldri om en A4-tilværelse da jeg var ung. Da jeg begynte å få lyst på barn, var jeg 35 og levde med Toralv. Klart det er en sorg, men det var aldri snakk om klinikk og prøverør. Det ligger ikke for meg. Jeg har en tillit til at ting skjer fordi de skal skje. Jeg blir ikke bitter når livet blir annerledes enn du skulle ønske, det gjør jo som oftest det.

– Hva tenker du om at det er en stor samtynglighet for at du må tilbringe alderdommen uten Toralv?

Hun trekker pusten dypt.

– Nå er det jo ingen som vet hvem som dør først. Det er ingen som har en avtale med himmelen. Men vi har vært sammen i 21 år. Selvfølgelig er jeg redd for å miste ham, men det må jeg bare leve med. Ofte blir jeg bekymret hvis jeg ringer og han ikke tar telefonen. «Hvor er han nå?» «Har det skjedd noe?» Og så blir jeg sint når jeg til slutt får tak i han. Jeg har valgt en mann som ikke sitter trygt i sofaen, han er høyt og lavt hele tiden. Å elske er også angsten for å miste.

Hun beskriver forholdet deres som lidenskapelig.

– Humor og sjarm er det jeg faller for hos mennesker, uansett alder. Og det har Toralv. Han lærer meg mye. Jeg elsker drivkraften hans, fokuset og den totale tilstedeværelsen. Vi kan krangle noe jævlig, og så kommer det en replikk som ender det hele med et apropos. Det er mye vi sier uten å snakke sammen. Vi lever i hverandre, er på samme frekvens. Shakespeare ville skrevet at vi er født under samme ledestjerne, smiler hun.

DE HAR OGSÅ GJORT teater og TV sammen. På slutten av 90-tallet spilte hun sin egen manns elskerinne i «Hotel Cæsar».

– Det var ikke enkelt. Han kan være tøff å slåss med, men var og følsom også. Vi drømmer om å gjøre mer teater sammen. Nå arbeider vi med tekster som skal framføres på 17. mai, i anledning grunnlovsjubileet.

For fire-fem år siden hadde Toralv regien på en Ibsen-forestilling der Beate sto på scenen.

– Jeg husker at jeg syntes premieren gikk veldig fint, at jeg visstnok var god også. Men jeg tok det tungt da jeg på neste forestilling ikke syntes jeg gjorde det like bra. En liten kommentar kunne få meg til å miste fotfestet. Jeg er utrolig selvkritisk og har dårlig selvtilitt – som skuespiller. Jeg har alltid sett meg selv utenfra, ble aldri helt fornøyd. Øn-

sket meg heller aldri de store rollene. Men jeg fikk spille mye og det gikk jo bra, da.

Hun ler.

– I åra på Teaterhøgskolen fikk jeg alltid høre at jeg burde arbeide med regi, jeg blandet meg vel for mye inn i helheten. Uansett er jeg tryggere og trives bedre ved å arbeide med skuespillere bak kamera eller scenen.

For tida har Beate halv stilling som teaterlærer, i tillegg til at hun gjør regi og jobber med søkere til teaterhøgskolen og monologene deres. I perioder blir det 12 timers arbeidsdager.

– Hverdagen er noen ganger hektisk, noen ganger forunderlig rolig. Har knapt feiret en egen bursdag, men liker å feire andres. Fester gjerne to-tre ganger i uka, kan fint komme hjem klokka seks om morgenen etter å ha danset og diskutert hele natta. Hvis vi var forskjellige dyr, så ville jeg vært en sommerfugl; de lever utrolig intenst.

– Hva drømmer du om å gjøre?
– Å lage et stort ungdomsteater, et hus der barn og unge samarbeider med profesjonelle skuespillere. Setter opp klassikere og dagsaktuelle stykker, ikke bare de tradisjonelle som går igjen på institusjonsteatrene. Viljen til å gjennomføre er der, og jeg håper det en dag blir realisert. Det gir meg så mye å jobbe med unge, og det er noe jeg er virkelig god til. Akkurat der har jeg selvtilitt i orden.

MIN HELG

Beate Eriksen

KOSER MEG MED: Jeg har lakenskrekk og er ikke den som går først fra en fest. Har jeg hatt godt samvær med andre så gjør det ingenting om jeg er litt fyllesyk dagen derpå.

FINNER PÅ: Det er viktig at helst en dag i uka er fylt med ingenting. Og at det for eksempel hver lørdag er en form for lek med venner; tennis, biljard, golf, skytekonkurranse, eller pil og bue.

GJØR ABSOLUTT IKKE: Om våren er jeg ikke så mye ute i naturen. Har en slags allergi og våren gjør meg også ganske deprimeret. Jeg bruker heller ikke tiden på nettsteder som Facebook og LinkedIn.

LESER: Toralv og jeg leser ofte ei bok høyt for hverandre når vi har ferie. «De usynlige» var den siste, utrolig bra! Eller krim som jeg ikke tør lese alene, er begeistret for Karin Fossum. For tiden går det i Shakespeare og Beckett, og den danske lyrikeren Yahya Hassan.

SER PÅ TV: Sport; tennis, ski, biljard, golf. Naturprogrammer, en god debatt, enkelte norske humorprogram. Serier som «House», «Top of The Lake», «Broadchurch», og nå sist danske «Arvingane».

HØRER PÅ: Jeg bruker mye musikk, men er ikke så glad i bakgrunnsmusikk. Spiller alt fra klassisk til vise, opera og rock. Den siste tida Jan Johansson, Michael Jackson, Øystein Sevåg, Monica Zetterlund, Sigvart Dagsland, Mari Boine og fler.

REISER TIL: Helst til steder der jeg er langt vekk fra sivilisasjonen, eller til små landsbyer. Italia og Portugal er favorittland. Men også storbyer som New York og Roma.

BLIR INSPIRERT AV: Gjennom arbeidet kommer jeg tett innpå mennesker, og det inspirerer meg. Malala, innstillingen hennes til livet, ydmykheten og motet. Hun er et viktig forbilde for unge mennesker i vår tid. Nysgjerrighet, lengselen etter kunnskap.

Jeg har lakenskrekk og er ikke den som går først fra en fest.

CV

BEATE ERIKSEN

Født: 19. oktober 1960.
Familie: Gift med Toralv Maurstad.
Aktuelle: Setter med teaterlever fra Oslo musikk- og kulturskole opp «En midsommernattsdrøm» på Centralteatret sankthanshelgen